

Léčba farmakorezistentních stavů – 2. část: Farmakorezistentní deprese

prof. MUDr. Eva Češková, CSc.

Psychiatrická klinika LF MU a FN Brno

KPN LF Ostravská univerzita

Odd. psychiatrie FN Ostrava

Článek se soustředí na farmakorezistentní depresi a uvádí možnosti léčby, tj. záměnu stávajícího antidepresiva za jiné, augmentaci a kombinaci antidepresiv. Detailněji je popsána augmentace první (ketamin, esketamin) a druhou generací (esmetadon) nekompetitivních antagonistů NMDA receptorů s rychlým nástupem antidepresivního efektu. Dále jsou zmíněny některé látky, které byly užívány před nástupem psychofarmakologické éry (opioidy, psilocybin) a alternativní přístupy (nutraceutika, probiotika), které mají určitý potenciál závažné depresivní příznaky zmírnit.

Klíčová slova: farmakorezistentní deprese, změna antidepresiva, augmentace, kombinace antidepresiv, antagonisté NMDA receptorů, psilocybin, opioidy, nutraceutika.

Treatment of pharmacoresistant states in psychiatry. Part 2:

Treatment-resistant depression

The paper is focused on pharmacotherapy of treatment-resistant depression and presents the treatment possibilities, e.g. switch to another antidepressant, augmentation and combination of antidepressants. In more details the augmentation with the first (ketamine, esketamine) and the second generation (esmethadone) of uncompetitive NMDA receptors antagonists, so called rapid acting antidepressants is described. Further, there are mentioned some substances used before psychopharmacological era (opioids, psilocybin) and alternative approaches (nutraceuticals, probiotics), which have certain potential to reduce severe depressive symptoms.

Key words: treatment-resistant depression, switch of antidepressants, augmentation, combination of antidepressants, antagonists of NMDA receptors, psilocybin, opioids, nutraceuticals.

Definice

FDA (Food and Drug Administration) a EMA (European Medicines Agency) přijaly nejčastěji užívanou definici farmakorezistentní (treatment-resistant depression, TRD) deprese, tj. nedostatečná odpověď na minimálně dvě antidepresiva (AD) rozdílných skupin, přes adekvátní kůru a adherenci k léčbě. V současnosti je odhadováno, že přibližně 30 % jedinců s depresí splňuje tuto definici (1). Hlavními kritérii adekvátní kůry je dávka a doba podávání. Standardní rozmezí dávek je uvedeno v příbalovém letáku (SPC).

Problematictější je doba nutná pro dosažení lékové odpovědi. V systematickém přehledu dlouhodobých, placebem kontrolovaných studií u jedinců nereagujících po 4 týdnech, bylo zjištěno, že přibližně 20 % pacientů odpovídá na léčbu v průběhu 5–8 týdnů, 10 % do 9–12 týdnů. Bohužel není předem známo, zda prodloužení doby podávání AD u konkrétního nemocného bude mít pozitivní efekt. Většinou nemocní vyžadují rychlý efekt a prodloužení léčebné kůry o další jeden až dva měsíce není často pro nemocné akceptovatelné (2). Z klinické praxe je

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest and financial disclosures:

None.

Funding/Support:

Práce byla podpořena výzkumnými projekty MZ ČR - RVO VFN64165 a programem Cooperatio (vědní oblast Neuroscience).

Cit. zkr: Psychiatr. praxi. 2025;26(2):83-86

<https://doi.org/10.36290/psy.2025.015>

Článek přijat redakcí: 27. 1. 2025

Článek přijat k tisku: 24. 3. 2025

prof. MUDr. Eva Češková, CSc.

eva.ceskova@gmail.com